

Az Európai Unió közjogi alapjai

Orbán Endre
NKE, Budapest
2020. tavaszi félév
1-2. óra

Szakirodalom

Kötelező irodalom:

- Gombos Katalin: Európai jog - Az Európai Unió jogrendszeréről. Wolters Kluwer, Budapest, 2019. ISBN 978 963 295 890 3 (1-5 fejezetek)

Ajánlott irodalom:

- Blutman László: Az Európai Unió joga a gyakorlatban. HVG-ORAC, Budapest, 2013, ISBN 978 963 258 202 3
- Paul Craig – Gráinne de Búrca: EU Law – Text, Cases, Materials, 6th ed. Oxford, University Press, Oxford, 2015. ISBN: 978 019 871 492 7
- Osztoivits András (szerk.): EU-jog, HVG-ORAC, Budapest, 2015. ISBN 9789632582788
- Várnay Ernő – Papp Mónika: Az Európai Unió joga, Wolters Kluwer, Budapest, 2016. ISBN 9789632955254

Tematika

1. Integrációtörténeti áttekintés
2. Az EU jogalanyisága, alapértékei, integrációs célkitűzések, tagság
3. Az EU hatáskörei
4. Az intézmények általános áttekintése; az Európai Tanács
5. A Tanács
6. Az Európai Parlament
7. A Bizottság
8. A monetáris politika intézményrendszere, az EU költségvetése, a Számvevőszék és az Európai Beruházási Bank
9. Az Európai Unió Bírósága
10. Tanácsadó szervek és ügynökségek
11. Jogalkotási és döntéshozatali eljárások
12. Az uniós polgárság
13. Alapjogvédelem az EU-ban
14. Immunitás, felelősség
15. Tisztviselők és alkalmazottak az EU-ban

Számonkérés

- Kollokvium

Az EU tagállami alapjai I.

- *Alaptörvény Q) cikk (3)* Magyarország **elfogadja** a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő **kihirdetésükkel** válnak a magyar jogrendszer részévé.
- **Monista:** reciprocitás alapú (pl. francia jogrendszer)
- **Dualista:** a nemzetközi jog azáltal válik a nemzeti jogrendszer részévé, hogy kihirdetik a megfelelő nemzeti jogforrásban

Az EU tagállami alapjai II.

Alaptörvény E) cikk^{*}

- (1) Magyarország az európai népek szabadságának, jólétének és biztonságának kiteljesedése érdekében közreműködik az európai egység megteremtésében.
- (2)^{*} Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében **nemzetközi szerződés alapján** - az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig - az **Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja**. Az e bekezdés szerinti hatáskörgyakorlásnak összhangban kell állnia az Alaptörvényben foglalt alapvető jogokkal és szabadságokkal, továbbá nem korlátozhatja Magyarország területi egységére, népességére, államformájára és állami berendezkedésére vonatkozó elidegeníthetetlen rendelkezési jogát.
- (3) Az Európai Unió joga - a (2) bekezdés keretei között - **megállapíthat általánosan kötelező magatartási szabályt**.
- (4) A (2) bekezdés szerinti nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére adott felhatalmazáshoz az országgyűlési képviselők **kétharmadának szavazata szükséges.**^{*}

Nemzetközi jog-e az EU jog?

- E) cikk *lex specialis* a Q) cikkhez képest;
- Meg is előzi az „Alapvetések” című fejezetben!
- Bár „nemzetközi szerződés” alapján vagyunk az EU tagállamai, mégis más jellegű az uniós jog, mint a klasszikus nemzetközi jog -> *sui generis* teória!

Integrációtörténet I.

- Sully herceg (XVII. sz.) – Wilson – Páneurópai Mozgalom (Kalergi, 1923) – Habermas (Esszé Európa alkotmányáról, 2012)
- II. világháború; Truman-doktrína (1947) + Marshall-terv (1948) v. KGST (1949);
- Nyugati Unió (1947) -> Nyugat-európai Unió (1954) v. NATO (1949); VSZ (1955)
- Churchill (1946) zürichi beszéde: EEÁ -> Európa Tanács (1949)

Integráció történet II.

- Schuman-terv: ESZAK, 1951, Párizs (már nem *hatályos, de érvényes**);
Főhatóság (első elnöke Jean Monnet) + Tanács + Közgyűlés + Bíróság
- EGK, EURATOM, 1957, Róma
- EGK: közös piac, vámok, közös politikák a mezőgazdaság, közlekedés terén, Európai Beruházási Bank, jogharmonizáció
Bizottság + Tanács + Közgyűlés
- EURATOM (k+f, egészségügy): Bizottság + Tanács + Közgyűlés + Bíróság

- https://multimedia.europarl.europa.eu/hu/history-fathers-of-europe_V001-0002_ev

Integrációtörténet III.

- 1965. Fúziós szerződés: Európai Közösségek
- Két tendencia: bővítés + mélyülés
- *Ki a hat alapító állam?**

Bővítés

- De Gaulle „üres székek politikája” -> luxemburgi kompromisszum; Pompidou (1969);
- 1973. GB, Dánia, Írország (Norvégia?*)
- 1981. Görögország (a katonai diktatúra után)
- 1986. Spanyolország, Portugália (Franco, ill. Salazar után)
- 1995. Ausztria, Finnország, Svédország (EFTA?*, Norvégia?*)
- 2004 és 2007: keleti bővítés
- 2013. Horvátország
- 2020. Brexit
- *További lehetséges tagok?**
- *Melyek a csatlakozás feltételei?**

Szerződéses reformok („mélyülés”)

- 1986. Egységes Európai Okmány: minősített többség bevezetése (ekkor már 12 tagállam); Európai Tanács; Parlament együttműködési eljárása; szociálpolitika; környezetvédelem; regionális politika; külpolitikai egyeztetések;
- 1992. Maastricht: ún. „pilléres szerkezet”; GMU (közös valuta terve); új politikák: oktatás, fejlesztés, kohézió; EP együttdöntési eljárása; külpolitika és védelmi politika intézményesítése; uniós polgárság;

Pilléres szerkezet

Szerződéses reformok folyt.

- 1997. Amszterdami szerződés: 3. pillér átalakulása: **(a bel- és igazságügyi együttműködés helyett) rendőrségi és igazságügyi együttműködés büntetőügyekben;**
- 1. pillérben létrejött az ún. Szabadság, biztonság és jog térsége (bevándorlás, menekültügy, határellenőrzés, polgári ügyek);
- 2001. Nizzai szerződés: szavazati jogok rendezése (felkészülés a keleti bővítésre);
- 2005. Alkotmányszerződés
- 2009. december 1. Lisszaboni szerződés – EUSZ, EUMSZ, Alapjogi Charta: a pilléres szerkezet vége; főszabály a minősített többség; EiT elnök; külügyi és biztonságpolitikai főképviselő; Alapjogi Charta; EJEE; nemzeti parlamentek helyzetbe hozása; kilépési jog; európai polgári kezdeményezés;

EUSZ, EUMSZ

- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3AC2012%2F326%2F01>
- Az integráció fő eszköze a **jog**: elsődleges és másodlagos jogforrások